

เวที PMAC ระดมภาคีแก้วิกฤตเชื้อดื้อยา – ไวรัสซิก้า ก้าว ต่อยอดวิจัยเพื่อพัฒนาเฝ้าระวัง-ป้องกัน-ควบคุม-รักษา

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ร่วมกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และศูนย์ประสานงานการป้องกันและควบคุมการดื้อยาด้านจุลชีพขององค์การอนามัยโลก คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล จัดประชุมย่อยคู่ขนานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ : โรคอุบัติใหม่อุบัติซ้ำและการติดเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพในประเทศไทย ในงานประชุมวิชาการนานาชาติรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี 2561 (Price Mahidol Award Conference 2018) โดยมีผู้แทนหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้องกว่า 100 คน ร่วมการประชุม ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ บางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2561

นพ.พีรพล สุทธิวิเศษศักดิ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) กล่าวว่า โรคติดเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพเป็นโรคอุบัติใหม่กำลังเป็นภัยคุกคามความมั่นคงทางสุขภาพของประชากรทั่วโลก เนื่องจากผู้ป่วยที่ติดเชื้อดื้อยา จะไม่มียาด้านจุลชีพที่มีประสิทธิภาพดีสำหรับรักษา และเชื้อดื้อยายังสามารถแพร่กระจายจากผู้ป่วยไปยังผู้อื่น และสามารถถ่ายทอดรหัสพันธุกรรมดื้อยาจากเชื้อดื้อยาชนิดหนึ่งไปยังเชื้อชนิดอื่นหรือเชื้อสายพันธุ์อื่นได้ด้วย สวรส. ตระหนักว่าปัญหาการดื้อยาด้านจุลชีพเป็นปัญหาสุขภาพเชิงระบบที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องการการแก้ไขด้วยการวิจัยเชิงระบบตามแนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว (One Health) จึงได้สนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการควบคุมและป้องกันการดื้อยาด้านจุลชีพในประเทศไทย มาตั้งแต่ปี 2556 เพื่อวิเคราะห์ขนาดปัญหา ปัจจัยการเกิดและการแพร่กระจายของเชื้อดื้อยา ตลอดจนพัฒนาวิธีการเฝ้าระวังเชื้อดื้อยา และมาตรการป้องกันควบคุมเชื้อดื้อยาในประเทศไทยที่สามารถนำมาใช้ลดการป่วย การตาย และความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากโรคติดเชื้อดื้อยา นอกจากนี้ การวิจัยเกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัสซิก้าในประเทศไทยก็มีความสำคัญ เนื่องจากพบการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสซิก้าในหลายประเทศ

ศ.นพ.วิษณุ ธรรมลิขิตกุล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล หัวหน้าโครงการวิจัยและพัฒนาระบบการควบคุมและป้องกันการดื้อยาด้านจุลชีพในประเทศไทย กล่าวว่า การดำเนินโครงการฯ ดังกล่าวตามแนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียวและแผนปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการดื้อยาด้านจุลชีพขององค์การอนามัยโลก โดยการสนับสนุนจาก สวรส. ทำให้ทราบว่าคนไทยติดเชื้อดื้อยาปีละประมาณ 100,000 ราย และผู้ป่วยเสียชีวิตประมาณ 30,000 ราย เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจประมาณร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และทราบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดและการแพร่กระจายของเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพในชุมชนและในโรงพยาบาล โดยปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดเชื้อดื้อยา คือการใช้ยาด้านจุลชีพมากเกินไปทั้งในคนและสัตว์ และการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อดื้อยาในสถาน

พยาบาลยังด้อยประสิทธิภาพ ผลงานวิจัยที่พบได้นำมาใช้พัฒนามาตรการเฝ้าระวัง ควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ
ด้านจุลชีพในประเทศไทย และโครงการฯ ได้นำมาตรการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในชุมชนนรารองอย่างมีประสิทธิภาพ
ซึ่งมาตรการดังกล่าวสามารถนำไปขยายผลและขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การจัดการการติดเชื้อด้านจุลชีพใน
ประเทศไทย พ.ศ.2560-2564 ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ได้
ศ.นพ.ประเสริฐ เอื้อวรากุล ประธานคณบดีรศุขภาพและการแพทย์ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งชาติ (สวทช.) เผยว่า องค์การอนามัยโลกได้รายงานการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสซิกา ว่ามีการแพร่กระจาย
เชื้ออย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ข้อมูลตั้งแต่ปี 2550 ถึงเดือนกรกฎาคม 2559 พบผู้ป่วยยืนยันการติดเชื้อไวรัสซิกา
จากยุงลายพาหะใน 67 ประเทศ ในทวีปอเมริกากลางและอเมริกาใต้ และคงมีแนวโน้มพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้น ทำให้
ไวรัสซิกากำจัดเป็นความเสี่ยงทางสาธารณสุขที่สำคัญของโลก แม้ว่าการติดเชื้อซิกาก็จะไม่ทำให้เกิดโรครุนแรงในคนทั่ว
ไป แต่การติดเชื้อในหญิงตั้งครรภ์สามารถทำให้เกิดความพิการทางสมองและภาวะสมองเล็กของทารกในครรภ์ได้
ในประเทศไทย ข้อมูลจากสำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค พบผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสซิกาในปี 2555 จนถึงสิ้นปี
2558 มีผู้ป่วยยืนยันเฉลี่ยปีละ 5 ราย ในขณะที่ ปี 2559 รายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสซิกากำตั้งแต่วันที่ 4 ถึงวัน
ที่ 4 กรกฎาคม 2559 มีรายงานผู้ป่วยรวมทั้งหมด 97 ราย ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน จึงมีแนวโน้มของการระบาดของ
ของไวรัสซิกากำในประเทศไทยที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ต้องมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง
ศ.นพ.ประเสริฐ กล่าวด้วยว่า แม้ปัจจุบันจะไม่ทราบสาเหตุใดไวรัสซิกากำในประเทศไทยจึงยังไม่ทำให้เกิดการระบาด
ใหญ่เหมือนอย่างที่พบในแถบอเมริกา จึงได้มีงานวิจัยที่อยู่ในระหว่างการศึกษ โดยเครือข่ายนักวิจัยของ สวทช.
เช่น การวิเคราะห์ภูมิคุ้มกันต่อไวรัสซิกากำในประชากรไทย เพื่อทำความเข้าใจข้อมูลความจำเพาะของแอนติเจนต่อแอน
ติบอดีต่อไวรัสซิกากำในประชากรไทย โดยข้อมูลที่ได้จะตอบคำถามว่าประชากรไทยว่ามีภูมิคุ้มกันต่อการติดเชื้อ
ไวรัสซิกากำแล้วหรือไม่ และประชากรที่มีภูมิคุ้มกันแล้วมีจำนวนมากเพียงพอที่จะป้องกันการระบาดของไวรัสซิกากำใน
ประเทศไทยได้หรือไม่ นอกจากนี้ยังมี การศึกษาวิจัยบทบาทของภูมิคุ้มกันข้ามกลุ่มต่อไวรัสซิก้าเลือดออกในการติด
เชื้อไวรัสซิก้า เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการตรวจพบแอนติบอดีต่อไวรัสซิก้าเลือดออกในเลือดของอาสาสมัครที่
สัมผัสโรคกับการติดเชื้อไวรัสซิก้า ซึ่งผลการศึกษาจะบอกได้ว่าการมีภูมิคุ้มกันต่อไวรัสซิก้าเลือดออก จะมีผลต่อการ
ติดเชื้อซิก้าหรือไม่อย่างไร เป็นต้น
สำหรับเวทีการประชุมย่อยคู่ขนานในงาน PMAC มีการระดมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางสำคัญในการจัดการความ
รุนแรงของสถานการณ์โรคอุบัติใหม่อุบัติซ้ำ ทั้งในคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการความรู้โรคอุบัติใหม่อุบัติ
ซ้ำกรณีการติดเชื้อไวรัสซิก้าในไทย การตรวจหา การป้องกัน การตอบสนอง และการวิจัยเกี่ยวกับไวรัสซิก้าใน
อนาคต การติดเชื้อไวรัสซิก้าในหญิงตั้งครรภ์ กับผลต่อการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ การใช้วัคซีนด้านจุลชีพในสุกร
ของไทย การดูแลการใช้ยาต้านจุลชีพในผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ เชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในสิ่งแวดล้อม เป็นต้น